

**EU – PHARE BUSINESS SUPPORT PROGRAM SME – FIT
INFORMATION CAMPAIGN**

NOVA EVROPA

ter

ključavničar in kovač

Avtorji
prof. mag. Stefan Hlawacek
ing. Martina Orsulova
Marjan Ravnik
mag. Emilija Bratož

December 2004

1. Ključavničar in kovač v Sloveniji in v EU

Primerjava plač znotraj EU

Stroški (plače in prispevki) glede na urno postavko (v EUR)

	1990	1995	2000	2001	2002
Belgija	15,93	20,81	22,47	23,26	24,33
Danska	14,52	19,47	23,50	24,56	25,56
Nemčija	16,90	22,99	24,68	25,12	25,92
Finska	16,53	18,74	21,31	22,37	23,14
Francija	12,26	15,69	17,56	18,02	18,52
Grčija	5,30	6,86	8,50	8,96	9,44
Velika Britanija	9,97	11,20	18,90	19,36	19,69
Irska	9,06	10,97	14,58	15,92	17,18
Italija	14,32	12,86	15,88	16,31	16,75
Luksemburg	13,83	16,57	18,11		
Nizozemska	14,59	18,96	21,01	21,99	23,07
Avstrija	12,64	18,16	19,63	20,27	20,96
Portugalska	2,74	4,11	5,17	5,45	5,71
Švedska	16,85	16,33	21,82	21,04	22,05
Španija	9,32	10,74	12,52	13,06	13,60
EU 15	13,16	15,94	19,13	19,62	20,24
Euro cona	12,70	15,34	18,49	18,96	19,54
Švica	16,71	22,57	23,58	24,95	26,31
Norveška	17,20	18,96	23,98	25,32	28,38
Slovenija			6,53	6,91	7,27
Madžarska		2,11	3,05	3,66	4,56
Poljska		2,02	4,61	5,45	5,40
Češka republika		2,06	3,12	3,54	4,19
Slovaška		1,66	2,74	2,92	3,23
Bolgarija		0,72	1,23	1,37	1,49
Romunija		0,79	1,27	1,46	1,55

¹ Datum za izdelavo produkcije (vzhodno Evropske strategije za gospodarstvo); Stroški dela (plače in ostali stroški)

² Povprečna ocena (brez Luksemburga)

Vir: WIFO Austria

2. Prednosti in slabe strani za slovenske ključavničarje in kovače po vstopu Slovenijev EU

Najpomembnejše prednosti in slabe strani za slovenske ključavničarje in kovače po vstopu Slovenije v EU:

Prednosti

- nižje cene pri nabavi materiala
- neoviran dostop do notranjega trga EU
- odprava mejnih kontrol
- promocija v okviru regij in sodelovanje pri raziskovalnih programih

- izboljšanje kakovosti
- odprava tehničnih ovir

Slabe stran

- večja konkurenca
- povečana nezaposlenost

2.1 Prednosti

Znižanje nabavnih cen

Znižanje cen za nabavo materiala Podjetniki lahko dosežejo nižje cene za nabavo materiala na podlagi večje izbire in konkurence znotraj EU.

Sistematično iskanje dobaviteljev znotraj EU je možno s pomočjo podatkovni baz, nakupovalnih vodičev in specializiranih organizacij za področje zunanje trgovinskega poslovanja.

Udeležba na skupnem trgu

Večji trg z novimi možnostmi Evropski trg z več kot 450 milijoni prebivalcev, kjer ni več nobenih omejitev glede blagovne menjave med državami članicami, predstavlja za ključavničarje in kovače na eni strani dodatne tržne priložnosti na drugi strani pa tudi večjo konkurenco.

Odprava mejnih kontrol

Odprava mejnih kontrol po vstopu v EU Za prost pretok blaga znotraj EU so bile odpravljene vse mejne kontrole, kar pomeni velik prihranek. Mejne kontrole in formalnosti povezane z birokracijo, čakalnimi dobami in zakasnelimi plačili so namreč vplivale na višje cene proizvodov – tudi do 5%. Odprava teh stroškov je privedla do boljše konkurenčne sposobnosti slovenskih podjetij.

Regionalna promocija, raziskovalni programi

Nekatere regije, ki so šibkejšje od povprečnih regij v EU, so deležne pomoči iz evropskih strukturnih skladov. Določene aktivnosti, ki jih ključavničarji in kovači sami ne zmorejo financirati se pogosto lahko financirajo preko EU programov pomoči (npr. določene razvojne aktivnosti).

Certificiranje v skladu z ISO 9000

Izboljšanje kakovosti

Kakovost je eden od predpogojev za uspeh podjetja. Povečane zahteve ne vplivajo le na velika podjetja, ampak tudi na slovenska mala in srednja podjetja. Za doseganje ustrezne kakovosti je potrebno certificiranje v skladu z standardi ISO 9000 ali vsaj sistematičen način dela v skladu z evropskimi direktivami na področju kakovosti.

Odprava tehničnih ovir

Tehnične ovire

Ena od osnovnih predpostavk za nemoteno delovanje notranjega trga je odprava vseh tehničnih ovir.

2.2 Negativne strani

Večja konkurenca

Večina slovenskih ključavničarjev in kovačev se boji povečane konkurence po vstopu v EU.

Konkurenca se lahko poveča tudi zaradi tega, če bodo nekateri kovači in ključavničarji ponujali svoje storitve in proizvode za zelo nizko ceno. V smislu doseganja podobnih stroškov v EU, naj se cene oblikujejo glede na boljšo produktivnost, ugodnejši nakup materiala, znižanje stroškov osebja in boljši menedžment. Ti instrumenti so odprti za vsa domača podjetja.

Zniževanje cen po vstopu v EU, ki ne bo na osnovi predhodne kalkulacije, pa lahko ogrozi obstoj podjetja.

Strah, da bodo tuja podjetja množično prihajala v Slovenijo, je v nasprotju z izkušnjami iz predhodnih širitvev EU. Mobilnost delovne sile je namreč relativno nizka – manj kot 2%.

Problem kovačev in ključavničarjev, ki imajo sedež v eni državi, nudijo pa svoje storitve v drugi državi, obstaja samo v obmejnih regijah, ker je to dejavnost težko opravljati na večje razdalje. Pozitivne in negativne ciklične spremembe bodo imele hitrejši učinek na lokalne trge po odprtju meja. To pa prinaša rizike in možnosti za vse udeležence. Pričakovati je tudi višje povpraševanje v konjunktturnih obdobjih.

Nove možnosti in riziki

3. Učinki notranjega trga EU na slovenske ključavničarje in kovače

V tem poglavju razlagamo 4 osnovne svoboščine in njihove učinke na slovenske ključavničarje in kovače.

Notranji trg EU – 4 svoboščine – prost pretok			
BLAGA	OSEB	KAPITALA	STORITEV
Medsebojno priznavanje diplom ter certifikatov	Prosto gibanje delavcev	Prosto opravljanje vseh kapitalskih transakcij med rezidenti in nerezidenti držav članic EU	Čezmejno delovanje podjetij
Odprava kontrole na mejah	Svoboda ustanavljanja sedeža tistih, ki samostojno opravljajo svojo dejavnost ali poklic	Prosto odvijanje plačil	Medsebojno priznavanje diplom in certifikatov
Odprava dokazovanja o poreklu blaga	Državljanske pravice		
Udeležba v sistemu obdavčevanja v EU	Koordinacija sistemov socialne varnosti		

3.1 Prosti pretok blaga

Odprava mejnih kontrol in dokazila o poreklu blaga

Obmejne kontrole med državami članicami EU so odpravljene, vključno z vsemi dodatnimi formalnostmi, birokracijo in zadrževanjem na meji.

Standardi

Cilj evropske standardizacije je harmonizacija standardov po vsej Evropi, da bi s tem olajšali menjavo blaga in storitev ter odpravili trgovinske ovire, ki bi lahko izhajale iz različnih nacionalnih tehničnih zahtev.

CEN, Evropska organizacija za standardizacijo, v podporo direktivam novega pristopa pripravlja in sprejema standarde, ki ustrezajo osnovnim zahtevam glede varnosti in ugotavljanja skladnosti proizvodov z minimalnimi zahtevami posameznih ustreznih direktiv. Direktive so obvezujoče za vse države članice, vendar postavljajo le bistvene zahteve za doseganje ciljev, pri izbiri načinov za doseganje ciljev pa je pogosto dovoljeno precej samostojnosti. Najenostavnejša pot za dokazovanje skladnosti s tehničnimi zahtevami glede varnosti je uporaba standardov, harmoniziranih v podporo direktivi, skladnost pa se lahko dokazuje tudi z uporabo drugih poti.

Izrecno za mehanske dele ni direktive Novega pristopa, ki bi jo podpirali harmonizirani standardi. Proizvodov, ki jih obravnavajo standardi, ki niso harmonizirani pod Direktivami novega pristopa, tudi ni dovoljeno označevati s CE znakom. Zato na teh področjih velja načelo medsebojnega priznavanja po tako imenovanem primeru "Cassis-de-Dijon". To pomeni, da se blago, ki se legalno proizvaja in prodaja v eni od članic EU, lahko prodaja tudi v vseh ostalih državah članicah EU.

Za kovače in ključavničarje so trenutno veljavni naslednji slovenski standardi na neharmoniziranem področju, privzeti na osnovi evropskih standardov:

Podloške:

- Evropski standardi za kovače in ključavničarje
- SIST EN 28738:1996** - Podloške za sornike - Razred izdelave A - Plain washers for clevis pins - Product grade A (ISO 8738:1986)
 - SIST EN ISO 10669:2001** - Okrogle ravne podloške za pločevinske vijake z ujetjo podložko, normalnih in velikih mer, razred izdelave A (ISO 10669:1999)
 - SIST EN ISO 10673:2001** - Okrogle ravne podloške za vijake z ujetjo podložko majhnih in normalnih mer, razred izdelave A (ISO 10673:1998)
 - SIST EN ISO 4759-3:2001** - Tolerance za mehanske vezne elemente - 3. del: Ravne podloške za vijake in matice - Razreda izdelave A in C (ISO 4759-3: 2000)
 - SIST EN ISO 7089:2002** - Okrogle ravne podloške - Normalne vrste - Razred izdelave A (ISO 7089:2000)
 - SIST EN ISO 7090:2002** - Okrogle posnete podloške - Normalne vrste - Razred izdelave A (ISO 7090:2000)

SIST EN ISO 7091:2002 - Okrogle ravne podložke - Normalne vrste - Razred izdelave C (ISO 7091:2000)

SIST EN ISO 7092:2002 - Okrogle ravne podložke - Drobne vrste - Razred izdelave A (ISO 7092:2000)

SIST EN ISO 7093-1:2002 - Okrogle ravne podložke - Velike vrste - 1. del Razred izdelave A (ISO 7093-1:2000)

SIST EN ISO 7093-2:2002 - Okrogle ravne podložke - Velike vrste - 2. del Razred izdelave C (ISO 7093-2:2000)

SIST EN ISO 7094:2002 - Okrogle ravne podložke - Izredno velike vrste - Razred izdelave C (ISO 7094:2000)

SIST EN ISO 7094:2002/AC:2002 - Okrogle ravne podložke - Izredno velike vrste - Razred izdelave C - Dopolnilo AC (ISO 7094:2000/Cor. 1:2001)

SIST EN ISO 887:2002 - Okrogle ravne podložke za metrske vijake in matice za splošno rabo - Splošni pregled (ISO 887:2000)

SIST ISO 7415:1996 - Okrogle podložke - Poboljšane - Za vijачene zveze velike trdnosti v jeklenih konstrukcijah

SIST ISO 7416:1996 - Okrogle posnete podložke, poboljšane, za vijачene zveze velike trdnosti v jeklenih konstrukcijah

Zatiči:

SIST EN ISO 5845-1:2002 - Tehnične risbe - Poenostavljeno prikazovanje sestavnih delov s sponkami - 1. del: Splošna načela (ISO 5845-1:1995)

SIST EN ISO 8733:2001 - Valjasti zatiči z notranjim navojem iz nekaljenega ali iz avstenitnega nerjavnega jekla (ISO 8733:1997)

SIST EN ISO 8734:2001 - Valjasti zatiči, kaljeni ali iz martenzitnega nerjavnega jekla (ISO 8734:1997)

SIST EN ISO 8735:2001 - Valjasti zatiči z notranjim navojem, kaljeni ali iz martenzitnega nerjavnega jekla (ISO 8735:1997)

SIST EN ISO 8739:2001 - Zasekani zatiči z brazdami enake globine po vsej dolžini in z valjasto končino (ISO 8739:1997)

SIST EN ISO 8740:2001 - Zasekani zatiči z brazdami enake globine po vsej dolžini in s posneto končino (ISO 8740:1997)

SIST EN ISO 8741:2001 - Zasekani zatiči z upadajočo globino brazd na pol dolžine (ISO 8741: 1997)

SIST EN ISO 8742:2001 - Zasekani zatiči z brazdami enake globine na tretjini dolžine v sredini (ISO 8742:1997)

SIST EN ISO 8743:2001 - Zasekani zatiči z brazdami enake globine na pol dolžine v sredini (ISO 8743:1997)

Evropski
standardi
za kovače
in
ključavni-
čarje

SIST EN ISO 8744:2001 - Zasekani zatiči z naraščajočo globino brazd po vsej dolžini (ISO 8744:1997)

SIST EN ISO 8745:2001 - Zasekani zatiči z naraščajočo globino brazd na pol dolžine (ISO 8745:1997)

SIST EN ISO 8746:2001 - Zasekani zatiči s polokroglo glavo in brazdami enake dolžine po vsej dolžini (ISO 8746:1997)

SIST EN ISO 8747:2001 - Zasekani zatiči z ugrezno glavo in brazdami enake globine po vsej dolžini (ISO 8747:1997)

SIST EN ISO 8748:2001 - Spiralno zviti vzmetni zatiči - Težka izvedba (ISO 8748:1997)

SIST EN ISO 8750:2001 - Spiralno zviti vzmetni zatiči - Standardna izvedba (ISO 8750:1997)

SIST EN ISO 8751:2001 - Spiralno zviti vzmetni zatiči - Lahka izvedba (ISO 8751:1997)

To je le nekaj standardov, ki veljajo na področju mehanskih delov. Širši seznam je možno pridobiti na Slovenskem inštitutu za standardizacijo SIST, Šmartinska 140, Ljubljana; telefon št.: 01 478 30 13. Tehnični sekretar za področje kovinskih delov in strojev je Marjan Koželj.

Direktiva o strojih in CE znak

Od
1.5.2004
se
dovolju-
je
uporaba
strojev v
EU samo
s CE
znakom

Od 1.5.2004 se na notranjem trgu EU stroji brez CE znaka ne smejo prodajati. Direktiva Evropske komisije o strojih (89/392/EEC, kot je dopolnjena z 91/368/EEC in direktiva 98/37/EC), ki smo jo prevzeli v nacionalno zakonodajo v Pravilniku o varnosti strojev (Ur.l. RS, št. 52/00, 57/00 in 107/01), določa obveznost označevanja in podrobneje opredeljuje zahteve glede varnostnih ukrepov tako za stroje kot za zamenljive in varnostne komponente strojev, ki so ločeno dane v promet.

Tudi za stroje, ki ne delujejo samostojno, ampak so vgrajeni v drugo strojno opremo, je potrebno pridobiti proizvajalčevo izjavo o skladnosti in sicer ob trenutku dobave. V tej izjavi je potrebno navesti, da je uporaba tega elementa nedovoljena do trenutka, ko si glavni proizvajalec ne pridobi CE oznake kot dokaz o skladnosti z zahtevami direktive za celotni stroj.

Varnost strojev mora biti zagotovljena z vidika načina konstruiranja ob upoštevanju varnostnih vidikov. Hkrati pa je potrebna ocena tveganja z informacijo o naravi in potencialnih vzrokih nevarnosti pri delovanju celotnega sistema ali posameznega stroja.

Poleg tega mora proizvajalec zagotoviti tehnično dokumentacijo, v kateri so podani ukrepi in informacije za doseganje najvišje stopnje varnosti. Ta tehnična dokumentacija je sestavni del strojne opreme in predpogoj za pridobitev CE znaka.

Ugotavljanje skladnosti poteka po ustreznih modulih kot jih za posamezne dele strojev in stroje v celoti predvideva direktiva, v določenih primerih le z notranjo kontrolo proizvodnje, v ostalih pa v sodelovanju z zunanjim organom (ES – pregled tipa, nadzor sistema kakovosti proizvodnje,...)

Proizvajalec/dobavitelj stroja na podlagi opravljenega preskušanja s strani priglšenega organa izda izjavo o skladnosti z zahtevami direktive in stroj označi s CE znakom.

Neizpolnjevanju določil direktive, kršitvam zahtev glede ustreznosti proizvoda in označevanju s CE znakom brez ustrezne tehnične dokumentacije ali brez upoštevanja minimalnih zahtev standardov lahko pri tržnem nadzoru posledično sledi denarna kazen, prepoved prodaje takšnega proizvoda, zahteva za izboljšanje stroja in/ali tudi odpoklic vseh že prodanih proizvodov.

Pri uporabi določil direktive o strojih je treba upoštevati, da so nekateri proizvodi lahko relevantni tudi za kovače in ključavničarje. Nekatera področja pa so iz te direktive izključena - na primer parni kotli, cisterne, tlačne posode, dvigala, medicinski pripomočki in nekateri drugi proizvodi, za katere veljajo posebne sektorske direktive oziroma tehnični predpisi.

3.2 Prost pretok oseb

Prost pretok oseb vključuje:

- prosto gibanje delavcev (vsak državljan države članice EU, ne glede na njegovo prebivališče, lahko v drugi državi članici sprejme in opravlja delo kot delojemalec v skladu s predpisi, ki veljajo za zaposlovanje državljanov te države),
- svobodno ustanavljanje sedeža tistih, ki samostojno opravljajo svojo dejavnost ali poklic, svobodo ustanavljanja podjetij,
- državljanske pravice,
- vzajemno priznavanje poklicnih kvalifikacij (diplom, spričeval in drugih dokazil o formalni izobrazbi),
- koordinacijo sistemov socialne varnosti.

Prosta izbira delovnega mesta

Princip prostega pretoka oseb omogoča vsakemu delojemalcu izbiro razpoložljivega delovnega mesta znotraj EU v vseh državah, članicah EU in sicer po principu enakovrednih pravic, kot jih imajo prebivalci določene države, članice EU. Tretje države niso predmet proste izbire pretoka oseb in izbire delovnega mesta.

Cilj je v glavnem oblikovanje prekomejnega trga delovne sile. Delojemalci so v tem smislu državljani skupnosti in izenačeni s pravicami drugih državljanov EU. Zaposlujejo se lahko brez delovnih dovoljenj. Plače in pogoji dela so enaki za vse državljane EU, ne glede na njihovo matično državljanstvo. Tudi regulativa s področja socialnega zavarovanja je takšna, da se nova zaposlitev doda že opravljeni delovni dobi, ne glede na to, kje je državljan predhodno opravljal svoje delo in so se plačevali prispevki, vendar to velja le za države, ki so članice EU.

Tu so možna tranzicijska obdobja, vendar za največ 7 let.

Svoboda ustanavljanja podjetij

Svoboda ustanavljanja podjetij omogoča, da lahko obrtniki (fizične in pravne osebe) ter samozaposleni poslujejo po celotnem področju EU. Prav tako to pomeni, da ima delodajalec prosto izbiro za sprejetje delavca in delovnega mesta, ki mu ga nudi.

Ta svoboda trenutno ne prinaša večjih sprememb za slovenskem trgu. Do vstopa Slovenije v EU so državljani članic EU lahko ustanavljali podjetja v EU ob pogoju, da so zaposlili slovenskega direktorja oziroma tujega direktorja z delovnim dovoljenjem. Ta zahteva ostaja še naprej (vsaj do 1. maja 2006) do državljanov držav, ki so uvedle prehodno obdobje za zaposlovanje delavcev iz Slovenije. Slovenija je namreč na podlagi reciprocitete uvedla enake ukrepe za državljane iz teh držav.

Tudi sicer bo v praksi ta svoboda komajda imela kakšen učinek. V povprečju je vsako leto ustanovljeno samo 90 podjetij na leto, ki jih ustanovijo tujci znotraj EU.

Medsebojno priznavanje poklicnih kvalifikacij

Poklicno izobraževanje in sistemi dopolnilnega izobraževanja niso enotno urejeni znotraj EU. Zato je bilo potrebno vzpostaviti medsebojno priznavanje diplom in ostalih certifikatov. V ta namen je bilo sprejetih več različnih direktiv za številne poklice.

V tem smislu je bil junija 2000 tudi spremenjen slovenski obrtni zakon, s tem da je uskladitev stopila v veljavo 1. maja 2004, ko je Slovenija vstopila v EU.

Uskladitev se nanaša na pogoje za opravljanje dejavnosti v primeru, ko prosilec ne izpolnjuje kvalifikacijskih pogojev, ki so določeni z zakonom države, v kateri želi opravljati obrt. Pogoji so:

- 1) če je šest zaporednih let opravljal samostojno dejavnost ali bil odgovorna oseba za vodenje podjetja;
- 2) če je tri zaporedna leta opravljal samostojno dejavnost ali bil odgovorna oseba za vodenje podjetja, pri čemer lahko dokaže, da je za ta poklic opravil vsaj triletno predhodno usposabljanje, potrjeno s certifikatom, ki ga prizna država oziroma po mnenju pristojnega telesa popolnoma izpolnjuje njegove zahteve;
- 3) če je tri zaporedna leta opravljal samostojno dejavnost, pri čemer lahko dokaže, da je ta poklic opravljal najmanj pet let kot nesamostojno dejavnost (bil zaposlen kot delavec);
- 4) če je bil pet zaporednih let na vodilnem položaju, pri čemer je najmanj tri leta delal na tehničnih delovnih mestih in bil odgovoren za enega ali več oddelkov v podjetju, če lahko dokaže, da je za ta poklic opravil najmanj triletno predhodno usposabljanje, potrjeno s certifikatom, ki ga prizna država oziroma po mnenju pristojnega poklicnega ali strokovnega telesa popolnoma izpolnjuje njegove zahteve.

Kljub temu da v EU medsebojno priznavanje kvalifikacij velja že vrsto let, na področju obrtnih dejavnosti nismo bili priča veliki mobilnosti. Tako so na primer v Nemčiji le 0,3% vseh novih podjetij ustanovili obrtniki iz drugih držav članic EU in še to v glavnem iz sosednjih držav, predvsem Nizozemske, Francije in Belgije.

Karakteristika obrtnih dejavnosti v EU in tudi drugod po svetu je tudi v tem, da se v glavnem koncentrirajo na domači trg. Kljub vsemu pa novo ustanavljanje podjetij ni le enosmerna cesta. Zlasti za slovenske obrtnike, ki so znani po svojih kakovostnih izdelkih in storitvah velja, da bodo lahko ustanavljali podjetja v drugih državah EU, pri čemer bo seveda potrebno upoštevati tranzicijska obdobja.

3.3 Prost pretok storitev

Svoboda prostega pretoka storitev pomeni, da vsakdo lahko iz države, kjer ima sedež, opravlja storitve kjerkoli v EU.

Vsak podjetnik lahko pošlje svoje delavce, ki prejemajo plačo v državi članici EU, kjer ima sedež, da opravljajo storitve v drugi državi članici EU, s tem, da mora pri tem upoštevati pravo v državi, gostiteljici. Odločitve o tem so v pristojnosti vsake države, članice. V principu pa podjetniki in njihovi zaposleni ne plačujejo dvojnih prispevkov za pokojninsko in socialno zavarovanje.

Vendar pa prost pretok storitev iz »novih« članice EU ne velja v vseh »starih« članicah. Nemčija in Avstrija sta si namreč v pristopnih pogajanjih izpogajali možnost, da lahko v času, ko bosta uveljavljali nacionalno zakonodajo na področju prostega pretoka delavcev (od 2 do 7 let), omejujeta izvajanje nekaterih storitev podjetij iz novih članic z napotnimi delavci.

V primeru Nemčije je to področje gradbeništva s sorodnimi branžami, čiščenje objektov in opreme ter dejavnosti notranjega dekoraterstva, v primeru Avstrije pa gradbeništvo s sorodnimi branžami, čiščenje objektov in opreme, obdelava naravnega kamna, proizvodnja kovinskih konstrukcij in njihovih delov, rastlinska pridelava, urejanje parkov, poizvedovalne aktivnosti in varovanje, nega na domu ter socialno varstvo brez nastanitve.

Vse ostale sedanje članice EU omejitev na področju prostega pretoka storitev ne zahtevajo, prav tako ne bo nobenih omejitev pri prostem pretoku storitev med vsemi novimi članicami.

Slovenija si je v pristopnih pogajanjih izpogajala možnost, da po načelu vzajemnosti lahko uveljavlja enakovredne ukrepe.

3.4 Prost pretok kapitala

Nemotena izmenjavo blaga in storitev lahko poteka samo na osnovi prostega pretoka denarja in neoviranih denarnih transakcij. Liberalizacija in povečana konkurenca naj bi zmanjševali stroške kapitala in ostale stroške, hkrati pa omogočali boljše možnosti za financiranje znotraj mednarodnega trga pri dostopu do kreditov.

Področja, ki spadajo na to področje so zelo različna in obsegajo:

- neposredne naložbe
- naložbe v nepremičnine
- posle z vrednostnimi papirji, s katerimi se običajno trguje na kapitalskem trgu
- posle z enotami skladov oziroma investicijskimi kuponi
- posle z vrednostnimi papirji in drugimi instrumenti, s katerimi se običajno trguje na denarnem trgu
- posle v zvezi s tekočimi ali depozitnimi računi pri finančnih institucijah

- kredite povezane s komercialnimi posli
- finančna posojila in krediti
- garancije in druga jamstva
- transferje v povezavi z zavarovalniškimi pogodbami
- osebna kapitalska gibanja (posojila, darila, dote, zapuščine, poravnava dolgov imigrantov v državo prejšnjega bivanja, premoženjski transferji imigrantov, transferji prihrankov imigrantov v državo prejšnjega bivanja)
- fizični izvoz in uvoz kapitala (vrednostni papirji, plačilna sredstva)
- druga kapitalska gibanja (zapuščinski davek; odškodnine, če imajo značaj kapitala; povračila v primeru odstopanj od pogodbe, če gre za kapitalske posle, itd)

4. STRATEGIJE ZA USPEH V EU

Uspeh je odvisen od samega podjetja

Čeprav EU nudi celo vrsto možnosti in le malo rizikov za kovače in ključavničarje, pa je uspeh vsakega podjetja odvisen od interne organizacije in menedžmenta. V tej monografiji se bomo omejili le na nekaj kazalcev, ki lahko prispevajo k lažjemu gospodarskemu poslovanju znotraj EU.

4.1 Analiza podjetja in izračun stroškov

Vsako podjetje se mora zavedati svojih prednosti in šibkih plati. Ker pri samoocenjevanju pogosto prihaja do subjektivnih gledanj in napak, priporočamo kratko analizo, ki naj jo izvedejo neodvisni svetovalci. Le-ta naj bo osnova za sprejetje ukrepov in aktivnosti, ki bi pomenile izboljšavo.

Pogosto manjkajo strateški podatki

Najpogostejši problem s takšnimi analizami za kovače in ključavničarje je pomanjkanje pomembnih podatkov, ki so glavni kazalci in ki služijo kot kompetentna informacija za poslovne odločitve, kot na primer:

- Kalkulacija v enostavni obliki prihodkov in odhodkov ter vmesna analiza pri pomembnejših odločitvah, nazadnje pa končna kalkulacija.
- Razporeditev stroškov glede na prihodke in odhodke glede na določene postopke, proizvode in stroškovna mesta.
- Načrt za proračun, načrt solventnosti, pregled načina financiranja.

Šele, ko so na razpolago vse te operativne informacije, lahko podjetnik razmišlja in se odloči glede organizacije, strategije in vizije.

4.2 Marketing

Marketing ne zajema le oglaševanja in prodaje. Marketing je temeljna podjetniška filozofija, ki zajema vse aktivnosti podjetja s ciljem maksimiziranja zadovoljstva kupcev.

Marketing je več kot oglaševanje in prodaja

Področja in vprašanja, ki jih marketing zajema:

- Proizvodi in storitve: ali so optimalno prilagojeni na tržne zahteve, ali imamo dovolj proizvodnih kapacitet, možnosti vračila blaga?
- Cene in pogoji: ali so izračunane na osnovi dejanskih stroškov in/ali ustrezajo tržnim pogojem ter omogočajo tudi vračilo plačila?
- Distribucija: ali podjetje primerno ravna z obstoječimi in potencialnimi kupci, ali jim nudi optimalne prodajne pogoje, kakšni so distribucijski kanali, kako delujejo trgovskih predstavnikov, kakšna je velikost trga, razdalje, konkurenca itd.
- Komunikacija: kako je načrtovana prodaja, kako so načrtovani obiski kupcev, kakšni so ukrepi za spodbujanje prodaje, oglaševanje, udeležba na sejnih in ostali načini promocije, celostna podoba itd.

Tako kot so zelo raznovrstna vprašanja, pa so tudi zelo različne metode in instrumenti, ki se v marketingu uporabljajo (ABC analize, tržne raziskave in segmentiranje, analize konkurence itd.).

Kakovost

Zagotavljanje kvalitete je za kovače in ključavničarje zelo pomembno področje, zlasti za tista podjetja, ki so dobavitelji za veliko industrijo. Število podjetij, ki so v pogodbenem razmerju z veliko industrijo tudi neprestano narašča. Takšno sodelovanje pa zahteva standardizirane proizvode, ki jih je mogoče zagotavljati le na osnovi ustreznih sistemov zagotavljanja kakovosti

Sistemi kakovosti

Certificiranje po ISO standardih 9000 ima poleg tehničnih razlogov tudi pozitiven učinek na prodajo. Predvsem pa ta standard pomeni za podjetje določeno prednost, ker zahteva sistematično spremljanje in analiziranje vseh delovnih procesov in navad.

Kooperacije, aktivnosti EU za mala in srednja podjetja

Zaradi majhnega števila zaposlenih ter omejenih finančnih možnosti mala in srednja podjetja pogosto ne morejo izvajati večjih del. Njihova moč pa je v dinamiki in prilagodljivosti.

Kooperacije

Strah zaradi preprirov ter zaupanja poslovnih skrivnosti ter strah, da bi podjetje izgubilo svojo neodvisnost, je odveč, če so takšna sodelovanja dobro pripravljena, na primer s poslovnim

načrtom, delitvijo kompetenc, definicijo investicij ter obveznostmi. Za pripravo in nadzor vseh naštetih elementov se mala in srednja podjetja lahko poslužujejo specialistov, ki tovrstne storitve opravljajo.

Oblike koope- racije

Po tipologiji razlikujemo različne oblike kooperacije:

- horizontalno – za podjetja s podobnimi aktivnostmi, konkurenco in v različnih državah ali regijah;
- vertikalno – za podjetja z dopolnilnimi dejavnostmi;
- enostransko – če podjetje dela samo, je naročnik in deluje na podlagi posamičnega naročila;
- vzajemno – na primer s skupno prodajo, skupnim razvojem.

Kooperacije lahko razvrščamo tudi po vrsti dejavnosti:

- prodaja in trgovanje: zastopanje, trženje, oglaševanje, sejmi, nabava;
- tehnologija: preskrba, razvoj proizvoda, tehnologija, raziskave in razvoj;
- financiranje: deleži, rizični kapital;
- splošno: akvizicija, združevanje, ustanovitev skupnega podjetja.

Financiranje

Veliko podjetij je podkapitaliziranih, tako, da je ta trenutek v EU malo kapitalskih družb z ustreznim kapitalom, zato je EU izdelala celo vrsto programov in promocij na tem področju.

Raziskave

Eden od glavnih ciljev 6. okvirnega programa EU omogočiti malim in srednjim podjetjem dostop do znanstvenih in tehničnih dosežkov, ki se lahko hitro odrazijo v izboljšanju obstoječih proizvodov in kreiranju novih proizvodov.

Evropsko gospodarsko interesno združenje (EEIG)

Glavni namen Evropskega gospodarskega interesnega združenja (European Economic Interest Grouping – EEIG) je pomoč pri sodelovanju med malimi in srednjimi podjetji iz različnih držav. EEIG je pravna oseba, ki lahko sodeluje tudi z tretjimi pravnimi osebami, lahko za svoje člane prodaja proizvode, izdaja določena dovoljenja itd; sicer pa skrbi za celotni marketing svojih članov.

5. Vprašanja

Če želimo na podlagi identifikacije poslovnih priložnosti in rizikov sprejeti ustrezne odločitve, moramo najprej najti odgovor na vrsto vprašanj, ki se nanašajo na:

- analizo lastnega podjetja in pozicijo v primerjavi s konkurenco,
- cilje razvoja,
- pravilne strategije in ukrepe.

Primerna vprašanja za podjetje pri analizi konkurence so lahko naslednja:

- kakšne vrste proizvodov/storitev nudimo,
- kaj znamo najbolje delati,
- s kakšnimi proizvodi dosežemo določene rezultate,
- s kakšnimi strankami bomo delali,
- s katerimi vrstami strank dosežemo določene rezultate,
- kje je naš trg,
- katere prednosti in pomanjkljivosti ima naša lokacija,
- kdo so naši glavni konkurenti glede na kapital in prodajo,
- kateri od naših konkurentov so najbolj inovativni,
- katere so naše najpomembnejše prednosti in slabosti,
- kakšne instrumente za načrtovanje in kontrolo imamo na razpolago,
- kakšen učinek smo dosegli s predhodno kalkulacijo v primerjavi s končnim obračunom?

Vprašanja glede razvojnih ciljev so lahko na primer naslednja:

- kakšne so značilnosti naših proizvodov, na podlagi katerih nas bo stranka tudi **priložnosti**
znala razlikovati od konkurence, **in**
- zakaj bi se stranka tudi v primeru daljše dobavne poti odločila za naš proizvod, **riziko**
- kakšne možnosti imamo pri izvozu glede na našo ciljno skupino, **se lahko**
- kakšne možnosti imamo pri izvozu za nove ciljne skupine ali pri sodelovanju v **določijo**
dobavnih verigah, **le**
- kakšni dodatni stroški nastanejo, če nudimo storitve za bolj oddaljene stranke, **individualno**
- katere ciljne skupine bomo bolj intenzivno in ekskluzivno obravnavali,
- kateri proizvodi ali skupine proizvodov bomo posebej negovali in jih razvijali,
- katere storitve naj okrepimo,
- katere marketinške dejavnosti lahko močno vplivajo na našo prodajo?

Vprašanja v zvezi z definicijo primernih strategij in ukrepov so na primer naslednja:

- kaj moramo storiti za doseganje naših ciljev na področjih odnosov s strankami, pri storitvah, ki jih nudimo, kakšen je marketing in oglaševanje, struktura stroškov, kakšna sta načrtovanje in kontrole, kalkulacije itd.,
- kdo je odgovoren za izvajanje ukrepov,
- kakšnih rokov se moramo držati pri sprejemanju posameznih ukrepov,
- kdo je odgovoren za koordinacijo in kontrolo posebnih ukrepov?